

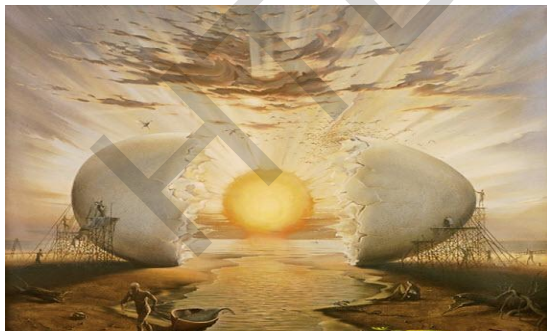
Писанка – символ життя

«Писанка – це неповторне багатство, яке треба берегти як безцінний скарб і пишатися ним перед усім світом»

Старі люди кажуть: доки люди писатимуть писанки, доти у світі існуватиме любов.

І справді, тільки велика любов може творити такі дива гармонії та уяви.

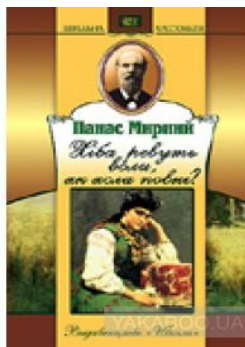

Кожна писанка – це окремий малесенький світ. Хто б міг подумати, але цій традиції тисячі років.

В багатьох духовних вченнях існує образ світового (космічного) яйця, з якого виникає Всесвіт, або народжується Бог-творець. У праукраїців яйце було початком всього, прообразом космосу; вони вірили, що весь світ є подібним до великого яйця: з однієї частини шкаралупи утворилася Земля, з другої – небо, з жовтка – Сонце і зорі, з білка – Місяць.

Яйце завжди було загадкою для людини: неживе, воно давало початок новому життю. Тому, **писанка – символ весняного відродження природи, зародження життя, продовження роду, символ сонця, тепла і вічності...**

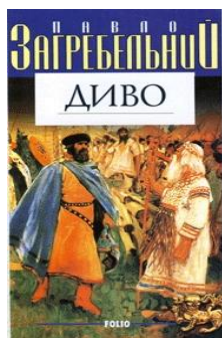
«Після довгого зимнього сну усе прокидається, продирає заспані очі і, озирнувшись кругом, любить на землю, що, як та писанка, красується під золотим промінням ясного сонця; а сонце, глядя на неї, усміхається...»

Панас Мирний "Хіба ревуть воли, як ясла повні"

Писанка - це маленьке диво, створене руками народного генія. Її дарували на знак перемир'я, побажання здоров'я, краси, сили, врожаю, застосовували, як запобігання від стихійного лиха.

Своїм корінням писанка сягає дохристиянських часів. Вона тісно пов'язана зі старими українськими віруваннями, а також із народним календарем, що базувався на сонячному циклі і якому відповідало свято Великодня. Саме в День Вознесіння Христового святкували перемогу сонця над темрявою, життя над смертю, весни над зимою і як сонячний символ дарували "красні яєчка".

«...але й церква своїм виглядом виходила за межі звичних уявлень - на противагу суворості й аскетизму загнаного в камінь монастиря, малювалася Сивоокові легкою, ловкою, мов писанка, вся в кам'яних візерунках, які годилося б вичаровувати хіба що в дереві»

Павло Загребельний "Диво"

Починаючи із зимового повороту сонця до моменту, коли день стає більшим від ночі — відповідали певні свята: Калити, Коляди, Щедрівки, Ордані і нарешті — Великодня.

«Виводить мама дивним писачком по білому яйці воскові взори. Мандрує писанка по мисочках із цибулиним золотим узваром, з настоями на травах і корі, на веснянім і на осіннім зіллі — і писанка оранжево горить у філіграннім сплеті ліній»

Вміст яйця в писанках ніколи не видували. Яйце — ж символ життя, тож як же можна його забирати.

Сучасні художники адаптували досвід минулих поколінь до реалій сьогодення. Яйця символізують тривоги нашого століття: життя дороге і тендітне як і яйце. Але є щось особливе в цій крихкості: «Це страх за те, що в будь-який момент яйце може розбитися, що ви ходите по краю, знаючи, що вся краса може розвалитися в будь-яку секунду». Тому, в дизайні яєць часто присутня беззахисність та тривога людини, яка усвідомлює неминучість своєї долі.

*«О земле, я люблю, кохаю до нестями
Тебе, немов свою коханку, залюбки
Сплітати прагну я тобі із зір вінки,
Тебе оточувать безсмертними хвалами.
На просторі твоїм чудові писанки»*

Янко Купала "Земле"

Варто нагадати, що в Україні існує два види фарбованих яєць – крашанки і писанки.

КРАШАНКИ – варені яйця, зафарбовані в один колір: жовтий, червоний, зелений, синій, фіолетовий, їх вживали до їжі, коли розговлялися на Великдень, і використовували у великодніх забавах.

ПИСАНКИ – сирі яйця, з нанесеним на них символічним малюнком і зафарбовані у три-чотири кольори. Писанки не просто фарбуються: вони пишуться, тобто розмальовуються за допомогою особливих технічних прийомів. Від цього і сама назва їх – писанки.

Виготовлення ритуальних яєць в українській культурі має дуже давнє походження. Найдавніші знайдені писанки є керамічними і датуються періодом Київської Русі.

Писанка часів Київської Русі

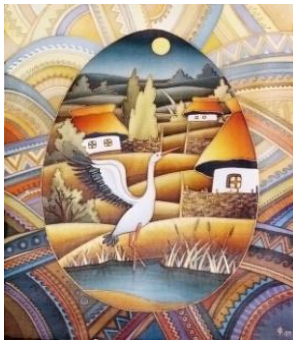
В серпні 2013 року у центрі Львова було знайдено п'ятисотлітню писанку, виконану на шкаралупі яйця. У вересні того ж року під час розкопок на березі Хрінницького водосховища було знайдено глиняну писанку-брязкальце, виготовлену 950 років тому.

*Спекла мама на Великдень біленькі паски,
А я куплю собі краски. Спину писанки.
Розпишу я на писанках квітки, ялички,
Розмалюю, роздарую межі сестрички.
А братові маленькому дам писанки дві,
Щоби ними карбулявся в шовковій траві.*

Марійка Підгірянка

Писанка - це не просто сувенір чи народна мініатюра. Адже вона несе в собі високий заряд енергетики. Її писали лише в доброму настрої та з добрими побажаннями, щоб подарувати іншим на щастя, на здоров'я на багатство, вкладаючи в це душу. Вона справді багатогранна і цікава.

*Село! І серце одпочине...
Село на нашій Україні –
Неначе писанка: село
Зеленим гаєм поросло;
Цвітуть сади, біліють хати,...*

Тарас Шевченко

У кожній християнській країні свій різновид великодніх яєць: їх розфарбовують у різні кольори та наносять малюнки. Однак такої різноманітності, багатства орнаментів та колористики, які притаманні українській писанці, нема ніде. Це говорить про те, що мистецтво писанкарства в Україні зародилось доволі давно, якщо зараз воно є таким розвиненим.

*«Я писанка-красуня,
Вся в рисках і квітках.
Красу митців несу я,
Їх славлячи в віках.*

Олександр Олесь

Виготовлення писанок в українській традиції наділялось сакральним значенням та входило до звичаєво-обрядової сфери. За традицією розпочинали писати писанки з другої половини Великоднього посту, а

найбільше їх виготовляли у четвер і п'ятницю перед Пасхою. Вірили, що писанка вийде гарною лише тоді, коли під час її виготовлення поруч не буде нікого стороннього, тому розписували великодні яйця переважно на самоті.

На Великдень писанки та крашанки освячували у церкві, а потім використовували для прикрашання осель, у великодніх іграх або з ритуальною чи магічною метою.

У давнину писанки писали лише жінки, є згадки про те, що чоловікам та хлопчикам не можна було навіть заходити у кімнату, де пишуться писанки, тільки дівчата могли допомагати писанкаркам.

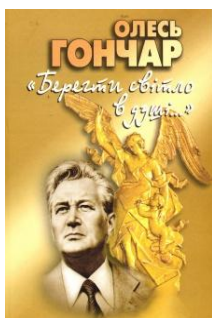

*Гарна писанка у мене,
Мабуть, кращої нема.
Мама тільки помагала,
Малювала ж я сама.
Змалювала дрібно квіти,
Вісім хрестиків малих,
І дрібнюсіньку ялинку,
Й поясочок поміж них.*

Писанки є ще дохристиянською традицією, однак коли йде мова про сам процес розфарбовування яєць, то завжди обов'язково була молитва.

Напередодні від сонця запалювався вогонь. У день написання писанок майстриня мала встати дуже рано і йти по непочату воду. Під непочатою розуміється та, яку ще ніхто не встиг набрати, до прикладу, з джерела. Коли писанкарка йшла по воду, то не мала ні з ким говорити, навіть якщо дорогою когось зустрічала. На непочатій воді, яку гріли на вогні від сонця, робилися фарби, якими розфарбовували яйця. Поки людина робила всі ці ритуали, вона входила в певний стан. Напевно, це було щось подібне до медитації або якогось стану зміненої свідомості.

«Не часто бачиш таку писанку, та ще цей творчий процес нічний, коли гілля своїми тінями домережує, домальовує кимось із смаком покладений по білому орнамент. Мав би розглядати цю писанку не сам, а з тією, що звечора пішла й зачинилась. Від неї першої він і почув про цю писанку»

Олесь Гончар "Циклон»

Особливо цікавими та гарними вважаються гуцульські писанки. На Гуцульщині досі можна зустріти хати, в яких зберігаються по сотні і більше писанок. Існує тут звичай такий - кожної Пасхи залишати по одній писанці. Тому стільки років хаті, скільки в ній писанок

У писанкарстві використовується найчастіше 7 кольорів: жовтий, оранжевий, червоний, вишневий, коричневий, чорний та зелений. Однак палітра може змінюватися, залежно від регіону.

«Кому ж се вона таку писанку хорошу та гарну придбала? Еге! Вже пак не кому, як Тимосі, писаревому сину, що отсе після провід подає за нього рушники, а після ушестя, на клечальній, і весілля буде»

Г. Квітка-Оснoв'яненко "От тобі й скарб"

Сьогодні писанка, це традиційний символ Пасхи. Й неможливо уявити Великдень без пухкої смачної паски та без українських традиційних писанок та крашанок.

Шоколадні писанки

- курд лимонний 80 г.
- шоколад чорний 120 г.
- масло вершкове 60 г.
- сир кисломолочний 200 г.
- вода 60 г.
- желатин швидкорозчинний 10 г.
- цукор ванільний 10 г.
- пудра цукрова 40 г.
- яйця курячі 8 шт.

Сирі яйця розмалювати восковим олівцем і пофарбувати, у теплій воді з барвником для яєць, щоб потім яйця зверху виглядали як писанки. Пробити в яйцях невеликі отвори і вилити вміст яєць. Закип'ятити воду з оцтом і сіллю і прокип'яти порожні шкарлупки яєць протягом 5 хвилин. Висушити шкарлупки.

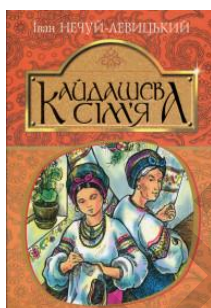
Шоколад розтопити на водяній бані з маслом. Налити в кожну шкарлупку по 3 столові ложки шоколаду і рівномірно розподілити його по стінкам яйця, обертаючи його. Поставити у холодильник на 10 хвилин: Сир збити з пудрою і ванільним цукром. Желатин замочити у воді на 5 хвилин. Нагріти воду до розчинення желатину і вилити їх у сирну масу: За допомогою кулінарного шприца наповнити сирною масою шкарлупки на $\frac{2}{3}$ об'єму: Утрамбувати сирну масу так, щоб вона опинилася попри стінки. Викласти в утворений отвір по чайній ложці лимонного курду. Зверху прикриваємо яйце сирною масою і шоколадом. Поставити в холодильник на годину.

Печиво «Писанка від Пасхального кролика»

вершкове масло 200 г
цукрова пудра 100 г
яйця 2 шт.
борошно 1 склянка
дрібка солі
ванілін за смаком
для глазурі:
цукор 1 склянка
вода 2/3 склянки
лимонний сік 1 ст/л
харчові барвники

М'яке масло змішати з пудрою, додати яйця, сіль та ванілін, перемішати. Додавати борошно частинами, замішуючи тісто. Поставити тісто в холодильник на 40 хв. Розкачати тісто, формочками вирізати з нього яєчка. Викласти на змащене маслом деко. Випікати 15-20 хв. при 200 °С. Зробити глазур. Цукор залити водою, нагрівати на слабкому вогні, доки не утвориться густий сироп. Додати лимонний сік, збити міксером. Розділити глазур на частини, в кожену додати харчовий барвник згідно інструкції на упаковці. Прикрасити яйця глазур'ю. Для цього можна використовувати кулінарний мішечок, кулінарний пензлик. Або згорнути целофановий пакет конусом, наповнити глазур'ю та видавлювати її тонкою цівкою на печиво.

***«То сватай Хіврю. Хівря доладна, як писанка.
- І вже доладна! Ходить так легенько, наче в
ступні горох товче, а як говорить, то носом
свистить»***

І. Нечуй-Левицький "Кайдашева сім'я"

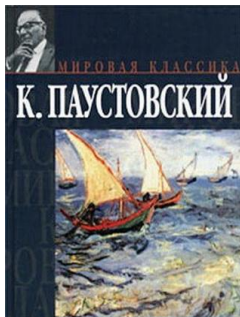
Писанки з желе

Інгредієнти:

Декілька пакетиків різнокольорового сухого желе;
курячі яйця з міцною шкаралупою, вода.

Приготувати желе як написано на упаковці. Один пакетик залити 400 мл теплої води, перемішати і залишити щоб желатин розчинився. Курячі яйця помити, зробити невеликі дірочки на тупому кінці яйця і вилити білок з жовтком. Шкаралупу всередині сполоснути кип'ятком. Замість

яєчної шкарлупи можна використовувати спеціальні формочки у формі яєць. За допомогою кулінарного шприца залити трішки желе в яєчну шкарлупу і поставити в холодильник, щоб захолонуло. І так вливати чергуючи кольори. Коли яйце буде повним, залишити його в холодильнику мінімум на 6 годин. Коли желейні яйця повністю охолонуть, зняти яєчну шкарлупу, як з вареного, і викласти їх на тарілку.

***«Потом в одно безоблачное утро у
Карантинного мола пришвартовались две
пестрые, как писанки, турецкие фелюги из
Скутари - первые торговые суда в Одессе»***

К. Паустовский "Время больших ожиданий"

Минають літа, а українська писанка не втрачає свою популярність, наповнюється новими барвами нашого життя і стає цінним надбанням української національної культури. Оригінальний орнамент писанок, не тільки чарує своєю вишуканістю, мініатюрністю, гармонією колориту, він несе прадавні символи світорозуміння і природи, єднає з традицією минулого. Українська писанка є символом нашого народу.

***« Як кувала зозуленька, Як цвіла калина,
Що найкраща писаночка - Наша Україна»***

Список використаної літератури:

1. Вербінець, О. Великодній кошик. Обряди і страви Великодніх свят / О. Вербінець, В. Монько. – Львів: Свічадо, 2013 – 248 с.
2. Віват, Г.І. Їжа в пареміях: на перетині культур / Г. Віват. – Одеса: ВМВ, 2017. – 296 с.
3. Віват, Г. І. Традиції українського харчування / Г. Віват. - Одеса : ВМВ, 2016. - 288 с. : іл.
4. Етнографія України / за ред. С. Л. Макарчука. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Львів: Світ, 2004. – 520 с.
5. Манько, В. Світ у писанках Тараса Городецького / В. Манько. – Львів: Свічадо, 2009 – 128 с.
6. Манько В. Українська народна писанка / В. Манько. – Львів: Свічадо, 2010 – 80 с.
7. Топоров, В.Н. Яйцо мировое / В.Н. Топоров // Мифы народов мира: энциклопедия. Т. 2. – М., 1980. – С. 681
8. Українознавство / уклад.: В.Я. Мацюк, В.Г. Пугач. – Київ: Зодіак – Еко, 1994. – 399 с.
9. Шейко, В.М. Історія світової культури: навч. посіб. / В.М. Шейко, О.А. Гаврюшенко, О.В. Кравченко. – Київ: Кондор, 2006. – 408 с.

